

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **R. S.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 9 stycznia 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 28 grudnia 2022 r., sygn. akt III Kzw 525/22,

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze

z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. akt II Ko 1298/22,

**I. uchyla zaskarżone postanowienie i zmienione nim
postanowienie Sądu I instancji i na podstawie art. 15 § 1 k.k.w.
umarza postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia
wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wobec
R.S., wyrokiem Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 14
lutego 2018 r., sygn . akt II K 350/16;**

**II. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania
kasacyjnego.**

Michał Laskowski Dariusz Świecki Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 14 lutego 2018 r., sygn. akt II K 350/16, skazał R. S. za ciąg przestępstw z art. 197 § 1 k.k. i art. 191 § 1a k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, wyrokiem z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt VII Ka 974/18, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego wyrokiem z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt V KK 634/19 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 16 listopada 2021 r., sygn. akt VII Ka 305/21, zmienił zaskarżony wyrok w ten tylko sposób, że przyjął, iż oskarżony doprowadził pokrzywdzoną podstępem do obcowania płciowego. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Skazany nie odbywał orzeczonej kary pozbawienia wolności. W okresie od 26 listopada 2019 r. do 26 listopada 2020 r. korzystał z odroczenia wykonania kary udzielonego mu przez Sąd Rejonowy w Zielonej Górze na mocy postanowień z 26 listopada 2019 r. i 16 września 2020 r.

W dniu 27 listopada 2020 r. obrońca skazanego złożył wniosek o warunkowe zawieszenie wykonania kary na podstawie art. 152 § 1 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze to postępowanie umorzył na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. wobec ustania postępowania wykonawczego w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt V KK 634/19.

W dalszej fazie postępowania, po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w ponownym postępowaniu wyroku z dnia 16 listopada 2021 r., Sąd Rejonowy w Zielonej Górze najpierw w dniu 24 lutego 2022 r. wstrzymał wobec skazanego wykonanie kary na podstawie art. 9 § 4 k.k.w., a następnie, postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2022 r., sygn. akt II Ko 362/22, odroczył jej wykonanie na podstawie art. 150 § 1 k.k.w. do dnia 5 lipca 2022 r.

W dniu 29 czerwca 2022 r. obrońca skazanego ponowił wniosek o warunkowe zawieszenie wykonania kary na podstawie art. 152 § 1 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, postanowieniem z dnia 8 listopada 2022 r., sygn. akt II Ko 1298/22, nie uwzględnił tego wniosku, stwierdzając, że wprowadzenie zastosowania instytucji z art. 152 § 1 k.k.w. było formalnie dopuszczalne, jednak na przeszkodzie warunkowemu zawieszeniu wykonania kary na podstawie tego przepisu stał charakter przypisanego skazanemu czynu oraz niewykonanie wszystkich obowiązków na rzecz oskarżycielki posiłkowej.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, po rozpoznaniu zażalenia obrońcy skazanego, postanowieniem z dnia 28 grudnia 2022 r., sygn. akt III Kzw 525/22, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 152 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k., art. 72 § 1 pkt 1 k.k. i art. 73 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec R. S. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 14 lutego 2018 r., sygn. akt II K 350/16. Ponadto oddał skazanego pod dozór kuratora sądowego oraz zobowiązał do informowania kuratora o przebiegu próby.

W dniu 13 października 2023 r. Prokurator Generalny wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od tego postanowienia. Zaskarżył je w całości na niekorzyść skazanego i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., skutkujące rażącym naruszeniem prawa materialnego - art. 152 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 8 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1694), polegające na błędnym zaaprobowaniu w postępowaniu odwoławczym stanowiska Sądu I instancji w kwestii formalnej dopuszczalności zastosowania instytucji przewidzianej w art. 152 k.k.w. poprzez zastosowanie reguły określonej w art. 4 § 1 k.k., a w konsekwencji warunkowym zawieszeniu przez Sąd odwoławczy, na podstawie art. 152 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k., kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego R. S. w sprawie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze o sygn. akt IIK 350/16, mimo że przepis art. 8 ww. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. wyłączał stosowanie ogólnych reguł intertemporalnych, stanowiąc *lex specialis* w odniesieniu do unormowania zawartego w art. 4 § 1 k.k.”

W konkluzji kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zmienionego nim postanowienia Sądu I instancji i umorzenie na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec R. S. w sprawie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze o sygn. akt II K 350/16.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, bowiem trafnie zarzuca, że zaskarżone postanowienie, którym zmieniono postanowienie Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 8 listopada 2022 r. i na podstawie art. 152 § 1 k.k.w. w zw. z art. 4 § 1 k.k. warunkowo zawieszono wykonanie orzeczonej wobec skazanego R. S. kary 2 lat pozbawienia wolności na okres 3 lat próby, zostało wydane z rażącym naruszeniem wskazanych w zarzucie przepisów prawa procesowego i materialnego, w tym art. 4 § 1 k.k. i art. 8 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2019. 1694 – dalej „ustawa nowelizująca”), co miało istotny wpływ na treść orzeczenia.

Rację ma skarżący, że Sąd odwoławczy niesłusznie zaaprobował stanowisko Sądu I instancji o formalnej dopuszczalności zastosowania w tej sprawie instytucji z art. 152 § 1 k.k.w. i w konsekwencji, uznając - odmiennie niż Sąd Rejonowy - że spełnione zostały przesłanki merytoryczne, warunkowo zawiesił na podstawie tego przepisu, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., wykonanie orzeczonej wobec skazanego R. S. kary pozbawienia wolności, mimo że stał temu na przeszkodzie art. 8 ustawy nowelizującej, który wyłączał stosowanie ogólnych reguł intertemporalnych, stanowiąc *lex specialis* w odniesieniu do unormowania zawartego w art. 4 § 1 k.k.

Na wstępie wskazać należy, że przepis art. 152 § 1 k.k.w., w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 5 października 2019 r., przewidywał możliwość warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na zasadach określonych w art. 69-75 Kodeksu karnego, jeżeli odroczenie wykonania kary nieprzekraczającej roku pozbawienia wolności (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. – nieprzekraczającej wymiaru 2 lat pozbawienia wolności) trwało przez okres co najmniej roku. Unormowana w tym przepisie instytucja miała

charakter materialnoprawny, do której zastosowanie znajdowała zasada określona w art. 4 § 1 k.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2017 r., I KZP 13/16).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zasada stosowania ustawy poprzedniej jako względniejszej dla sprawcy przestępstwa w rozumieniu art. 4 § 1 k.k., w postępowaniu wykonawczym ma ograniczone zastosowanie (zob. np. uchwała Izby Karnej Sądu Najwyższego z 11 stycznia 1999 r., I KZP 15/98; postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2013 r., V KK 445/12). Wskazuje się przy tym, że skoro przepis art. 4 § 1 k.k. operuje pojęciami „czasu popełnienia przestępstwa” i „czasu orzekania”, a jest oczywiste, że czas orzekania w rozumieniu tego przepisu odnosi się do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej sprawcy za popełniony czyn, to norma wyrażona w tym przepisie nie znajduje automatycznego, prostego zastosowania w postępowaniu karnym wykonawczym, które rządzi się autonomicznymi co do zasady regulacjami. W dacie wejścia w życie Kodeksu karnego wykonawczego z 1997 r. obowiązywał przepis intertemporalny - art. 243 § 1 k.k.w., który nakazywał stosowanie przepisów tego Kodeksu również przy wykonywaniu orzeczeń, które stały się wykonalne przed dniem jego wejścia w życie, co oznacza, że nadano prymat bezpośredniemu działaniu ustawy nowej w zakresie orzeczeń, które były wcześniej wykonalne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., V KK 160/13). Podobny pogląd wyrażono również w piśmiennictwie zauważając, że „znajduje to wyraz już w treści art. 1 § 1 k.k.w., zgodnie z którym wykonywanie orzeczeń w postępowaniu karnym wykonawczym odbywa się według przepisów tego kodeksu” (K. Postulski, *Warunki zawieszenia wykonania kary na podstawie art. 152 k.k.w. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2015 r., III KK 53/15*).

Zasada stosowania ustawy poprzedniej jako względniejszej dla sprawcy przestępstwa w rozumieniu art. 4 § 1 k.k. może nie mieć zastosowania w postępowaniu karnym wykonawczym także wówczas, gdy przepisy szczególne w sposób odmienny określają reguły intertemporalne (por. powołane już postanowienia Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2013 r., V KK 160/13 i z 28 lutego 2013 r. V KK 445/12 oraz postanowienie z 13 lipca 2023 r., I KK 350/22). Takim przepisem szczególnym jest nie tylko art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011

r. o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431), którym zmieniono treść art. 160 k.k.w. i nakazano bezpośrednie stosowanie nowych przepisów po wejściu w życie tej ustawy oraz wyłączono stosowanie art. 4 § 1 k.k., ale również art. 8 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2019.1694), zgodnie z którym przepisy Kodeksu karnego wykonawczego w brzmieniu nadanym tą ustawą, stosuje się do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie. Przepis ten, jak konsekwentnie przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest przepisem intertemporalnym stanowiącym *lex specialis* w stosunku do unormowania zawartego w art. 4 § 1 k.k. Wyłącza on zatem z dniem 5 października 2019 r. możliwość stosowania instytucji przewidzianej w art. 152 § 1 k.k.w., bowiem z tą datą ten przepis został w całości uchylony przez art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lipca 2023 r., I KK 350/22). Ustawodawca nie przewidział przy tym żadnych dodatkowych uregulowań pozwalających na retroaktywne stosowanie tego przepisu (art. 9-22 ustawy nie stanowią bowiem odmiennych reguł intertemporalnych dla przepisu uchylającego art. 152 k.k.w.), co oznacza, że z dniem 5 października 2019 r. bezwzględnie wyłączył możliwość modyfikacji wyroku skazującego w postaci warunkowego zawieszenia prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności w trybie art. 152 § 1 k.k.w. Odnosi się to także spraw wszczętych przed tą datą, o czym dodatkowo przekonuje przepis art. 6 ustawy nowelizującej, statuujący zasadę pierwszeństwa ustawy nowej, w razie wystąpienia wątpliwości co do tego, które przepisy powinny być stosowane.

Tym bardziej dotyczy to takich spraw jak niniejsza, gdzie nie tylko zaskarżone postanowienie i zmienione nim postanowienie Sądu I instancji zapadły w czasie, gdy przepis art. 152 § 1 k.k. był już wyeliminowany z porządku prawnego, ale i wniosek obrońcy skazanego o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności wpłynął do Sądu niemal po dwóch latach od wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Wskazać ponadto trzeba, że skoro rozstrzyganie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary na podstawie art. 152 k.k.w. nie dotyczy orzekania o odpowiedzialności karnej sprawcy za przestępstwo, a nawet nie ma charakteru

nałożenia na sprawcę obowiązków pogarszających jego sytuację prawną wynikającą z treści prawomocnego wyroku skazującego, to wyłączenie zasady *lex mitior retro agit* przy wprowadzaniu do ustawy nowych, mniej korzystnych dla skazanego przepisów dotyczących tej instytucji, łącznie z jej usunięciem z porządku prawnego (art. 8 ustawy nowelizującej), nie prowadziło do naruszenia art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, jak również art. 7 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i art. 15 ust. 1 zd. 2 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Tym samym, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, zmieniając postanowienie Sądu I instancji i warunkowo zawieszając skazanemu R.S. wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności na okres 3 lat próby, dopuścił się rażącego naruszenia art. 8 ustawy nowelizującej, stanowiącego *lex specialis* w stosunku do art. 4 § 1 k.k. i w konsekwencji art. 152 § 1 k.k.w., co miało istotny wpływ na treść postanowienia, gdyż prowadziło do nieuprawnionego zastosowania przepisu nieobowiązującego w dacie orzekania.

W tej sytuacji, kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego w terminie określonym w art. 524 § 3 k.p.k., okazała się zasadna. Podzielić należało też zawarty w niej wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zmienionego nim postanowienia Sądu I instancji i umorzenie na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec R. S. wyrokiem Sądu Rejonowego w Zielonej Górze z dnia 14 lutego 2018 r, sygn. akt II K 350/16.

Dlatego orzeczono, jak w postanowieniu, przy czym o wydatkach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 638 k.p.k

Michał Laskowski Dariusz Świecki Eugeniusz Wildowicz

